

Деякі аспекти порядку огляду трупа

Місько А.Ю., курсант 307 навчальної групи ННІ № 1 НАВС

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової медицини НАВС, кандидат юридичних наук **Вакулик О.О.**

З оглядом трупа на місці події слідчому приходиться стикатися при проведенні розслідування різних категорій злочинів (бандитизм, вбивство, пожежі і т.д.). Труп людини є центральним об'єктом місця події. Огляд трупа повинен проводитися безпосередньо на місці його виявлення, тому що в іншому випадку порушується зв'язок між елементами місця події, обстановкою, в якій він був виявлений, і позою трупа, трупними явищами й іншими ознаками.

Огляд трупа слідчим, прокурором проводить за обов'язкової участі судово-медичного експерта або лікаря, якщо вчасно неможливо залучити судово-медичного експерта (ч. 1 ст. 238 КПК України). Після огляду труп підлягає обов'язковому направленню для проведення судово-медичної експертизи для встановлення причини смерті (ч. 3 ст. 238 КПК України).

Огляд трупа складається з двох стадій: загального і детального огляду трупа. Хід і результати огляду трупа можуть відбиватися у протоколі огляду місця події.

При огляді трупа обов'язково досліджуються:

1. Пози трупа і його положення на місці події. Загальний огляд трупа починається з фіксації місця його знаходження, положення, загального вигляду і пози трупа, тобто розташування його частин відносно одна одної. Положення трупа описується щодо найближчих нерухомих об'єктів – входу, вікон, стін, полотна залізниці, дерев і ін.

2. Зовнішній вигляд одягу трупа, що відіграє істотну роль для встановлення механізму події.

3. Знаряддя заподіяння смерті оглядаються в процесі огляду трупа лише у випадках коли вони механічно з'єднано з трупом (петля на шиї трупа, кинджал, що стирчить із грудей трупа тощо). Воно оглядається до роздягання трупа й огляду одягу, для того щоб при цих діях розташування і стан знаряддя не були порушені. Зберігати вузли рекомендується, розрізаючи з цією метою матеріал петлі у віддаленому від вузла місці.

4. Тіло трупа оглядається в тій послідовності, що є найбільш доцільною. Встановлюються стать, вік, зріст, колір волосся, очей померлого; характер, ступінь і локалізація трупних явищ і ушкоджень (їх походження визначається лише при судово-медичному дослідженні трупа); стан зубного апарату, наявність виділень і т.п. Необхідно зіставляти ушкодження на тілі й одязі з погляду їх відповідності.

5. Предмети, виявлені в кишенях та інших частинах одягу трупа, можуть бути оглянуті як разом з одягом, так і після огляду тіла; при цьому фіксуються характер, розміри, форма предметів, їх стан і розташування на трупі.

Детальний огляд супроводжується роздяганням трупа, яке відбувається у певній послідовності. Кожна частина одягу оглядається окремо й у сукупності з іншими частинами. При огляді одягу з'ясовується: чи відповідає вона розмірам трупа, чи всі частини одягу в наявності, які предмети знаходяться в кишенях і інших частинах одягу, які помарки і плями маються на ній (розміри і розташування цих плям, ступінь просоченості тканини, колір плям, вологість), ушкодження (характер ушкоджень, їх розмір, форма, специфічні ознаки, що вказують на походження), є чи на одязі мітки і які саме, чи має одяг запах, відповідність якості верхнього і нижнього одягу. Головною метою цієї стадії огляду є відшукування всіх особливостей на тілі трупа, ушкоджень і трупних явищ.

Якщо особа трупа загиблого невідома, особливості фіксуються з максимальною ретельністю, зокрема – родимки, будова зубного апарату тощо.

Такий труп описується за методом «словесного портрета», а також проводиться його дактилоскопіювання і, в разі потреби, після надання обличчю трупа зажиттєвого вигляду («туалет трупа») фотографується за правилами сигналітичної зйомки. Бажано використовувати кольорові фотоматеріали.

Далі варто оглянути ложе трупа. З цією метою його варто підняти і віднести вбік. Труп не можна волочити або перевертати, тому що предмети, які знаходяться під ним, можуть мати істотне значення для справи і дозволять зробити висновок про переміщення трупа і зміну його пози.

Основним завданням огляду трупа є отримання інформації, на підставі якої можна дати відповіді на такі запитання:

1) Де настала смерть – у тому місці, де знайдено труп, чи в іншому, звідки він був переміщений?

2) Коли настала смерть, тобто за який проміжок часу до початку огляду це сталося?

3) Яким способом, за допомогою якої зброї, інших засобів було вчинено вбивство: ножем, пострілом з вогнепальної зброї, шляхом удушення, отруєння, повішення тощо?

4) Чи передувала настанню смерті боротьба загиблого з іншими особами?

Якщо виникає необхідність повторно оглянути труп після його поховання або провести судово-медичну експертизу, проводиться ексгумація, тобто вилучення трупа з місця його поховання. Про проведення ексгумації прокурор виносить постанову. Ексгумація проводиться за присутності судово-медичного експерта. Спочатку фіксується загальний вигляд місця поховання і труни, потім оглядається труп, що знаходиться в ній і його одяг. При цьому важливо, щоб у протоколі знайшли відображення ті фактичні дані, що дозволяють зробити висновок про особу людини, чий труп був ексгумований.